

Evaluating the reasons of low reading skills of primary school students and the activities used by teachers

İlkokul öğrencilerinin düşük okuma başarısının nedenlerinin ve öğretmenlerin kullandığı etkinliklerin değerlendirilmesi

Orhan Çakıroğlu¹

Abstract

Reading skill is one of the most important skills in someone's educational life. Although reading skill has such an importance, there are limited research studies that investigate reading achievement of students with low reading skills and factors that their teachers believe that cause low reading achievement. Specifically, there is no research study that investigates reading success around Turkey. The purpose of this study is to investigate the activities that primary school teachers and special education teachers use in their classrooms and opinions of these teachers regarding their students' reading success. According to the findings, most students in our primary schools have poor reading skills. Teachers believe that the main reasons for poor reading skills are the student himself and parents' negative attitudes. Also, the most used activities by teachers are asking parents to help their children and spending more individual time with students during reading studies.

Özet

Okuma becerisi bireyin eğitim yaşamında en önemli yere sahip becerilerin başında gelmektedir. Okuma becerisinin bu derece büyük öneme sahip olmasına rağmen ilkökul öğrencilerinin okuma başarısını değerlendiren ve ilkökul öğretmenlerinin düşük okuma başarısının nedenleri olarak gördükleri faktörlerin tespitine yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır. Özellikle Türkiye geneline kapsayan herhangi bir çalışmaya alanyazında rastlanmamıştır. Bu çalışmanın temel amacı, ülkemizdeki sınıf ve özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarındaki öğrencilerin okuma başarılarını artırmaya yönelik yaptıkları etkinliklerin türünü, sıklığını ve bu öğretmenlerin öğrencilerinin okuma performanslarına yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma sonuçlarına göre, ilkökul sınıflarındaki öğrencilerimizin büyük bir çoğunluğunun okuma başarısı ortalamanın altındadır. Öğretmenler düşük okuma başarısının en önemli nedenleri olarak öğrencinin kendisini ve ailenin olumsuz tutumlarını görmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin en sık kullandıkları etkinlikler

¹ Assistant Professor, Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education, Department of Special Education, cakirogluorhan@gmail.com

Keywords: Reading achievement; learning disability; reading; preschool; reading activities

ailelerden öğrencilere okuma becerilerinde yardımcı olmalarını istemek ve öğrenciyle okuma çalışmalarında bireysel olarak çok zaman harcamadır.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Anahtar Kelimeler: Okuma başarısı; öğrenme güçlüğü; okuma; ilkokul; okuma etkinlikleri

1. GİRİŞ

Okuma becerisi ilkokulun ilk yıllarından itibaren bir öğrencinin eğitim yaşamında en önemli yere sahip becerilerin başında gelmektedir. Özellikle günümüz toplumunda okul yaşamında ve sonrasında devam eden iş yaşamında başarılı olmanın yolu okuma başarısından geçmektedir (Keleş, 2012). Okuma becerisi düşük olan öğrencilerin okulun ilk yıllarında bu becerilerinin tam olarak kazandırılmaması ilerleyen yıllarda çeşitli güçlüklerle neden olabilmektedir (Strommen ve Mates, 2004). Akranlarından geride kalan bir öğrenci sınıf seviyesi ilerledikçe bu becerisini geliştirmeye fırsat bulamayabilir, bu fırsatlar öğretmenler tarafından yaratılsa bile her zaman akranlarının gerisinde kalması kaçınılmaz olacaktır (Çalışkan ve Sünbül, 2008). Alanyazında yapılan araştırmalar göstermektedir ki erken müdahalede bulunularak çözüme kavuşturulmayan okuma problemleri sonraki yıllarda geriye dönüşü olmayacak olumsuzlukları da beraberinde getirebilmektedir (Swanson ve Deshler, 2003). Çünkü okuma becerisinin zayıf olması diğer dersleri de etkileyebilmektedir. Gerek okumada gerekse diğer derslerinde başarıyı yakalayamayan öğrenciler okuldan soğuyabilmekte ve bunun sonucunda da okulu terk etme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar (Ünalın, 2006).

Okuma başarısını geliştirmenin bu derece önemli olması gelişmiş ülkelerde bu konuda çeşitli müdahale çalışmaları yapılmasına ve var olan durumun tespitine yönelik bilimsel faaliyetlerin yürütülmesine neden olmuştur. Örneğin, Amerika Birleşik Devletlerinde okuma başarısı düşük öğrencilerin okuma başarısını artırmaya yönelik pek çok rapor hazırlanmış, ülke genelindeki mevcut durumu bilimsel ortaya koyan bilimsel araştırmalar yürütülmüştür (Biancarosa ve Snow, 2006; Kamil, 2003; Meltzer, Smith ve Clark, 2002).

Benzer çalışmalar uluslararası boyutta da önem kazanmıştır. PISA olarak bilinen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment) Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından 1997'de geliştirilen ve üç yılda bir yapılarak 15 yaşındaki öğrencilerin çeşitli alanlardaki başarılarını sınamaktadır. Bu değerlendirmeye ait 2012 yılında elde edilen sonuçlara göre Türkiye'de okuma becerileri alanında 15 yaş grubu öğrencilerin çoğunluğunun sahip olduğu bilgi ve becerilerin, en temel yeterlik seviyesinde olduğu, bu yaş grubu

öğrencilerimizin sadece %4,4'ünün en üst iki düzeyde bilgiye beceriye sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerimizin 2003-2012 yılları arasındaki yıllara göre performansları değerlendirildiğinde önceki yıllara göre Türkiye'nin PISA 2012'de okuma becerisi alanındaki başarısının arttığı görülmektedir ancak bu artışın ülkemizin 65 ülke içerisindeki başarısını değiştirmedeği görülmektedir.

Gerek ulusal gerekse uluslararası araştırmalardan elde edilen sonuçlar göstermektedir ki ülkemiz eğitim sistemi okuma başarısını artırmaya yönelik problemlerle karşı karşıyadır. Bu kapsamda, ülkemizde sınıf ve özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında yapmış oldukları uygulamaların tespit edilmesi, öğretmenlerimizin kendilerini sınıflarındaki öğrencilerinin okuma başarılarını geliştirmede ne derece yeterli gördüklerinin belirlenmesi büyük öneme sahiptir.

Özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler (ÖÖG) okuma becerisi alanında düşük başarının sıkça görüldüğü grupların başında gelmektedir. ÖÖG, sözlü veya yazılı dili anlama ya da kullanma, matematiksel işlemleri yapma, hareketleri koordine etme ya da dikkati yöneltme becerilerini olumsuz etkileyen bir yetersizlik olarak kabul edilmektedir (Wagner, Newman, Cameto ve Levine, 2006; Lee, Grigg ve Donahue, 2007). ÖÖG gösteren bireyler özellikle akademik alanlarda pek çok zorluk yaşamaktadırlar. ÖÖG olan öğrencilerimizin en çok güçlük çektiği alanların başında okuma gelmektedir. ÖÖG olan öğrencilerin yaklaşık %80'i bu tanıyı okuma alanında gösterdikleri güçlüklerden dolayı almaktadırlar (Harwell ve Jackson, 2008; Lenz ve Deshler, 2004). Bu bireylerin öğrenme potansiyeli ile gerçek öğrenme performansları arasında tutarsızlık bulunmaktadır. Öğrenme problemleri çevresel yoksunluklardan/dezavantajlardan, zihinsel yetersizlikten ya da duygusal bozukluklardan kaynaklanmamaktadır (Kuhn ve Stahl, 2004). ÖÖG bireyin okuma, yazma, konuşma, heceleme, matematiksel işlemleri yapma ve muhakeme becerilerini olumsuz etkilemektedir (Lerner, 2000). Ayrıca ÖÖG olan öğrenciler dikkat, hafıza, koordinasyon, sosyal beceriler ve duygusal olgunlaşma alanlarında sorun yaşayabilmektedirler (Fuchs, Fuchs, Mathes ve Lipsey, 2000). Ülkemizde ÖÖG olan öğrenciler ve eğitimlerine bakıldığı zaman; ÖÖG olan öğrencilerin sayısı her geçen yıl artmaktadır. Ülkemizde ÖÖG olan öğrencilerin eğitim aldıkları ortamlar kaynaştırma ortamlarıdır. Türkiye'de tanılama problemlerinden dolayı resmi olarak ÖÖG olan öğrenci sayısı oldukça az görülse de, ÖÖG gösteren öğrencilerle okullarda sıklıkla karşılaşmaktadır. Bununla birlikte yapılan yanlış tanılamalardan dolayı farklı bir engel kategorisinde bulunmasına rağmen ÖÖG tanısı almış öğrencilerin de bulunduğu kabul edilmektedir.

Uluslararası alanyazınla kıyaslandığında sınıflarımızda okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların özetlendiği ve öğretmenlerimizin kendilerini ne kadar yeterli hissettiklerini değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda yapılacak bir çalışma hem öğretmenlerimizin, hem de onların görüşleri doğrultusunda öğrencilerimizin var olan performansları

doğrultusunda fikir edinmemize olanak sağlayacaktır. Yine buna bağlı olarak, yapılacak kapsamlı bir çalışmayla ülkemizde sınıf ve özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarındaki öğrencilerle okuma başarısını artırmaya yönelik hangi tür etkinlikleri kullandıklarının belirlenmesi mümkün olacaktır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, ülkemizdeki sınıf ve özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarındaki öğrencilerin okuma başarılarını artırmaya yönelik yaptıkları etkinliklerin türünü, sıklığını ve bu öğretmenlerin öğrencilerinin okuma performanslarına yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmenler sınıflarındaki öğrencilerin okuma performanslarını artırmada kendilerini yeterli bulmakta mıdır?
- Öğretmenler sınıflarında düşük okuma becerisine sahip öğrencilerinin bu yetersizliklerinin temel nedeni olarak neyi görmektedir?
- Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerinin okuma performansına yönelik görüşleri nedir?
- Öğretmenler sınıflarında öğrencilerle okuma başarısını artırmaya yönelik hangi tür etkinlikleri kullanmaktadır?

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Sınıfta okuma güçlüğü olan öğrencisi bulunan öğretmenlere yönelik yapılan bu araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Bu model, geçmişte veya halen süregelmekte olan bir durumu var olduğu şekliyle herhangi bir değişikliğe gitmeden olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırmalarda kullanılmaktadır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye genelinde devlet okullarında görev yapan ve sınıfta okuma güçlüğü olan öğrenciye sahip olan öğretmenler oluşturmuştur. Bu araştırma kapsamında Türkiye genelinde çalışmakta olan sınıf öğretmenlerinin çalışma grubu olarak seçilme nedeni farklı bölgelerde görev yapmakta olan farklı üniversitelerden mezun olan öğretmenlere ulaşarak ülkemizde var olan durumu en doğru şekilde betimlemektir. Ayrıca, okuma becerileri ile ilgili Türkiye'deki sınıf öğretmeni olarak çalışan öğretmenlerin farkındalıklarını belirleyebilmek amaçlanmıştır. Bu şekilde araştırmaya katılan öğretmenlerin Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden mezun olmuş oldukları göz önünde bulundurularak genel tablo hakkında fikir elde edilebileceği düşünülmüştür.

Araştırmaya toplam, 74 ilimizden 301 öğretmen katılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin %50,8'i (n = 153) bayan, %49,2'i (n = 148) erkektir. Katılımcıların yaş dağılımlarını bakıldığında, ankete katılan öğretmenlerin yaşlarının 22 yaş ile 54 yaş arasında değiştiği görülmektedir. Ankete katılan

öğretmenlerin mesleki deneyimleri incelendiğinde ise bu öğretmenlerin 1 ile 34 yıl arasında değişen ve ortalama 16,9 yıllık öğretmenlik deneyimine sahip oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 'Türkiye' deki 63 farklı üniversiteden mezun olduğu saptanmıştır. Anket sorularını cevaplayan öğretmenlerin en çoğu, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesinden mezun olmuştur (n = 14). Bu üniversiteyi, Karadeniz Teknik Üniversitesi (n = 10) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (n = 9) takip etmiştir. Geriye kalan grubu 'Türkiye'deki diğer üniversitelerden mezun olan öğretmenler oluşturmuştur. Ankete katılan öğretmenlerin %85,4'ü (n = 257) sınıf öğretmeni olarak görev yaparken, %14,6'sı (n = 44) ise özel eğitim öğretmeni olarak görev yaptığını belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada elde edilen verileri toplamak amacıyla elektronik bir anket geliştirilmiştir. Anket formu hazırlanmadan önce ulusal ve uluslararası alanyazında benzer konuda yapılan çalışmalar taranmıştır. Elde edilen çalışmalara ve araştırma sorularına bağlı olarak anket soruları oluşturulmuştur. Oluşturulan sorular dijital ortama aktarılarak katılımcı öğretmenlerin internet üzerinden anketi doldurabilmeleri sağlanmıştır. Araştırmacılar tarafından çeşitli sosyal paylaşım sitelerinden, öğretmenlerin sıklıkla kullanmış olduğu internet sayfalarından çalışmaya yönelik duyurular yapılmıştır. Hazırlanan anket dört bölümden oluşmuştur. Anketin birinci bölümünde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Anketin ikinci bölümünde ankete katılan öğretmenlerin sınıflarındaki okuma etkinlikleri ve bu etkinlikleri kullanma sıklıkları gibi sorulara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ankete katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerin okuma başarılarını değerlendirmede kullandıkları yöntemlere yönelik sorular sorulmuştur. Dördüncü bölümde ise ankete katılan öğretmenlerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama başarısını geliştirmeye yönelik kullanmış oldukları stratejiler ve bu stratejilerin kullanılma sıklıklarına yönelik sorular sorulmuştur. Hazırlanan anket dört bölümden oluşmasına rağmen, anketin tamamından elde edilen bulguların yoğunluğu nedeniyle bu makalede sadece ilk iki bölümdeki sorulara ait bulgulara yer verilmektedir.

3.4. Veri Analizi

Katılımcı öğretmenlerin doldurup onayladığı anketler otomatik olarak anlık bir şekilde proje veri tabanına aktarılmıştır. Aktarılan bu veriler sistemden excel dosyası formatında indirildikten sonra gerekli istatistiksel analizlerin yapılabilmesi amacıyla SPSS dosyasına dönüştürülmüştür. Hazırlanan bu dosyadan elde edilen veriler proje ekibi tarafından SPSS istatistik programında analiz edilmiştir.

4. Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, amaçlarda belirtilen sıraya bağlı olarak düzenlenmiştir.

4.1. Öğretmenler sınıflarındaki öğrencilerin okuma performanslarını artırmada kendilerini yeterli bulmakta mıdır?

Bu araştırma kapsamında cevap aranan sorulardan birincisi öğretmenlerin sınıflarındaki okumada güçlük yaşayan öğrencilerinin okuma başarısını artırmada kendilerini ne derece yeterli gördüklerini belirtmeye yöneliktir. Bu araştırma sorusuna bağlı olarak, öğretmenlerin kendilerini yeterli bulup bulmadıkları sorulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %44,9'u ($f = 135$) kendilerini yeterli bulduklarını belirtmiştir. Ancak, %55'i ($f = 166$) ise öğrencilerinin okuma başarısını artırmada kendilerini yeterli görmediklerini belirtmiştir.

Bu soruya bağlı olarak ankete katılan öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilerin okuma problemlerinin azaltılmasına yönelik son beş yılda herhangi bir hizmet içi eğitim, seminer veya konferans etkinliğine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Ankete cevap veren öğretmenlerin %19,6'sı ($f = 59$) bu soruya evet şeklinde, %80,4'ü ($f = 242$) ise hayır şeklinde cevap vermiştir.

Aynı şekilde ankete katılan öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilerin okuma becerilerini artırmaya yönelik herhangi bir hizmet içi eğitim, seminer veya konferans etkinliğine düzenlenmesi durumunda katılmak isteyip istemeyecekleri sorulduğunda ise, öğretmenlerin %87,7 ($f = 264$) bu soruya evet şeklinde, %12,3 ($f = 37$) ise hayır şeklinde yanıt vermiştir.

4.2. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerinin okuma performansına yönelik görüşleri nedir?

Çalışmada katılımcı öğretmenlere sorulan sorulardan birisi de öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerinin okuma performanslarına yönelik görüşlerinin tespit edilmesidir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %5,3 ($f = 16$) öğrencilerinin okuma performansının ortalamasının üstünde olduğunu, %30,2 ($f = 91$) ortalama performansa sahip olduklarını, %22,6 ($f = 68$) ortalamasının altında olduğunu ve %41,9 ($f = 126$) öğrencilerinin birbirinden farklı okuma performanslarına sahip olduğunu belirtmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin okuma performansına yönelik öğretmen görüşleri

Okuma performansı	%	f
Değişken	31,9	126
Ortalama	30,2	91
Ortalamanın altı	22,6	68
Ortalamanın üstü	5,3	16

4.3. Öğretmenler sınıflarında yetersiz okuma becerisine sahip öğrencilerinin bu yetersizliklerinin temel nedeni olarak neyi görmektedir?

Bu soruyla ilişkili olarak katılımcı öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilerin düşük okuma başarısına sahip olmalarının temel nedeninin ne olduğunu düşüklere sorulmuştur. Bu soruya cevap veren öğretmenlerin %49,8 ($f = 150$) temel nedenin *öğrencinin kendisinden kaynaklandığını*, %77,1 ($f = 232$) *ailenin ilgisiz tutumlarından kaynaklandığını*, %45,8 ($f = 138$) *öğrencinin özür/engel durumundan kaynaklandığını* ve % 5,6 ($f = 17$) ise *öğrencinin sınıf kurallarını bilmemesinden kaynaklandığını* belirtmiştir. Ankete katılan öğretmenlerden sadece %2,1'i ($f = 7$) öğrencinin düşük okuma başarısına sahip olmasının nedenini *öğretmenin kendisi olarak gördüğünü* rapor etmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin okuma başarısızlığındaki yetersizliğin nedeni

Temel neden	%	f
Ailenin ilgisiz tutumları	77,1	232
Öğrencinin kendisi	49,8	150
Öğrencinin özür/engel durumu	45,8	138
Öğrencinin sınıf kurallarını bilmemesi	5,6	17
Öğretmenin kendisi	2,1	7

4.4. Öğretmenler sınıflarında öğrencilerle okuma başarısını artırmaya yönelik hangi tür etkinlikleri kullanmaktadır?

Çalışma kapsamında katılımcı öğretmenlere okuma becerisinde geride kalmış öğrencilere yönelik genellikle ne yapmaktasınız şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerin %18,6 ($f = 56$) *öğrencinin performansının gelişmesini beklerim*, %79,1 ($f = 238$) *öğrenciyle okuma çalışmalarında bireysel olarak çok zaman harcarım*, %35,2 ($f = 106$) *sınıfta okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardımcı olan başka öğrencilerim bulunmaktadır*, %3,99 ($f = 12$) *sınıfta sürekli yardımcı öğretmen olarak çalışan öğrenci vardır*, %2,99 ($f = 9$) *sınıfta sürekli olarak okumaya yardımcı/okuma uzmanı ile çalışan öğrenci vardır*, %3,99 ($f = 12$) *sınıfta okuma uzmanı ile çalışan okuma becerilerinde geride olan öğrencim vardır*, %59,5 ($f = 179$) *sınıf seviyesini yakalayabilmeleri için öğrencilere ödev veririm*, %82,1 ($f = 247$) *ailelerden öğrencilere okuma becerilerinde yardımcı olmalarını isterim* şeklinde cevap vermiştir.

Etkinlik türü	%	f
Ailelerden öğrencilere okuma becerilerinde yardımcı olmalarını isterim.	82,1	247
Öğrenciyle okuma çalışmalarında bireysel olarak çok zaman harcarım.	79,1	238
Sınıfın seviyesini yakalayabilmeleri için öğrencilere ödev veririm.	59,5	179
Sınıfımda okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardımcı olan başka öğrencilerim bulunmaktadır.	35,2	106
Öğrencinin performansının gelişmesini beklerim.	18,6	56
Sınıfımda sürekli yardımcı öğretmen olarak çalışan öğrenci vardır.	3,99	12
Sınıfımda okuma uzmanı ile çalışan okuma becerilerinde geride olan öğrencim vardır.	3,99	12
Sınıfımda sürekli olarak okumaya yardımcı/okuma uzmanı ile çalışan öğrenci vardır.	2,99	9

Tablo 3: Öğretmenlerin okuma başarısını artırmaya yönelik kullandıkları etkinlikler

5. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, ülkemizdeki sınıf ve özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarındaki öğrencilerin okuma başarılarını artırmaya yönelik yaptıkları etkinliklerin türünü, sıklığını ve bu öğretmenlerin öğrencilerinin okuma performanslarına yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda Türkiye genelinde elektronik bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında sorulan sorulardan birincisi öğretmenlerin sınıflarındaki okumada güçlük yaşayan öğrencilerinin okuma başarısını artırmada kendilerini ne derece yeterli gördüklerini belirtmeye yöneliktir. Bu soruya verilen cevapların yarısında öğretmenler kendilerini yeterli gördüklerini belirtirken diğer yarısı ise kendilerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir. Okullarımızdaki öğrencilerin okuma başarısının düşüklüğü ve PISA sonuçlarından alınan puanlar göz önüne alındığında öğretmenlerimize yönelik hizmetiçi çalışmaların yapılmasının ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak öğretmenlere sağlanacak hizmetiçi eğitimlerin verimliliğinin artırılması bazı faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerin başında uygulamanın gayri ciddi olmaması, anlatılanların kuramsal olmaması ve daha fazla uygulamaya yer verilmesi gerekmektedir (Özen, 2006).

Öğretmenlerimizin kendilerini yeterli görememelerindeki en önemli faktörlerden birisi de herhangi bir hizmetiçi eğitime veya seminere katılamamış olmaları da gösterilebilir. Nitekim ankete cevap veren katılımcı öğretmenlere beş yılda herhangi bir hizmet içi eğitim, seminer veya konferans etkinliğine katılıp katılmadıkları sorulduğunda her dört öğretmenden üçü bu soruya olumsuz cevap vermiştir. Ankete katılan öğretmenlerin herhangi bir eğitime katılmamasının iki nedeni olabilir: ya bu etkinlikler sınırlı şekilde yapıldığından yeterli fırsatı bulamama ya da bu etkinlikler katılmayı kişisel olarak istememe. Araştırma kapsamında ankete katılan öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilerin okuma becerilerini artırmaya yönelik herhangi bir hizmet içi eğitim, seminer veya

konferans etkinliğine düzenlenmesi durumunda katılmak isteyip istemeyecekleri sorulduğunda ise bu öğretmenlerin neredeyse tamamına yakınının bu soruya olumlu bir şekilde cevap verdikleri görülmüştür. Anket sonucunda elde edilen sonuçlar göstermektedir ki öğretmenlerimizin eğitim fakültelerinden mezun olduktan sonra okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik almış oldukları eğitim neredeyse yok denecek kadar azdır. Ancak sonuçlar öğretmenlerimizin kendilerini okuma becerisi alanında geliştirmek istediklerini ve fırsat verilmesi durumunda her türlü eğitim faaliyetine katılmak istediklerini göstermektedir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada Baştürk (2012) ilköğretim öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmetiçi eğitimlerle ilgili algılarını ve beklentilerini tespit etmiştir. Toplam 301 öğretmen üzerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre öğretmenler katıldıkları hizmetiçi eğitimlerle ilgili olumlu algılara sahiptir ve katıldıkları hizmetiçi eğitimlerle ilgili beklentileri yüksektir.

Öğretmenlerimize sağlanacak olanak her türlü eğitim faaliyetinin ülkemiz eğitim sistemi ve öğrencilerimizin akademik gelişimi açısından büyük önemi olacaktır. Çünkü öğrencilerimizin okuma becerisi alanında göstermiş oldukları performans ne yazık ki alarm vermektedir. PISA 2012 yılında elde edilen sonuçlara göre Türkiye’de okuma becerileri alanında 15 yaş grubu öğrencilerin çoğunluğunun sahip olduğu bilgi ve becerilerin, en temel yeterlik seviyesinde olduğu, bu yaş grubu öğrencilerimizin sadece %4,4’ünün en üst iki düzeyde bilgiye beceriye sahip olduğu görülmüştür (OECD, 2013). Ankete katılan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar da bu sonucu desteklemektedir. Buna göre, öğretmenlerimizin sadece üçte biri sınıflarındaki öğrencilerin ortalama okuma performansına sahip olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerinin okuma performansının ortalamanın üstünde olduğunu söyleyen öğretmenlerin oranı ise yok denecek kadar azdır. Bu sonuçlar da açıkça göstermektedir ki gerek sınıflarımızda eğitim veren öğretmenlerimiz gerekse uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan değerlendirmeler ortak bir sonuca varmaktadır. Bu ortak sonuçta öğrencilerimizin okuma becerisi alanında güçlük yaşadığıdır. Bu sonuca bağlı olarak, öğrencilerimiz okuma başarısını artırmaya yönelik öncelikli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Gerek bu çalışmada gerekse alanyazındaki benzer çalışmalarda ilkökullerimizin okuma başarısının düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2008). Okuma başarısının artırılabilmesi için yapılması gerekenlerin başında bu başarının önündeki engellerin tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu amaçla, ankete katılan öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilerin düşük okuma başarısına sahip olmalarının temel nedeninin ne olduğunu düşünceleri sorulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu düşük başarının öğrencinin kendisinden ve ailenin ilgisiz tutumlarından kaynaklandığını belirtmiştir. Öğrenci başarısının artmasında okul ve aile işbirliğinin önemi tartışılmazdır. Ailelerin

çocuklarının eğitimine yönelik yapacakları her türlü çaba ve etkinlik bu öğrencilerin akademik performanslarına olumlu şekilde yansıtacağı herkesce kabul edilebilecek bir olgudur. Alanyazında yapılan araştırmalarda okul ve aile arasındaki işbirliğinin önemine vurgu yapmaktadır (Altun, Ekiz ve Odabaşı, 2011). Bu nedenle, ailelerinde çocuklarının eğitim sürecine katkı vermeleri gerekmektedir. İlgisiz aile tutumları öğretmenlerin çabalarını yetersiz kılabilmekte bazen de onların umutsuzluğa düşmelerine neden olabilmektedir. Bundan dolayı öğretmenlerle aileler arasındaki ortak çalışmaların muhakkak desteklenmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin okuma becerisinin düşük olmasının nedenini sadece öğrencinin kendisi veya ailenin ilgisiz tutumları olarak görmek yanlış ve yetersiz olacaktır. Muhakkak ki eğitim ve öğretimin en önemli ayaklarından olan öğretmenlerimizin de bu süreçte kilit rolü vardır. Ancak, araştırma sonuçları incelendiğinde düşük başarının sorumlusu olarak öğretmenin görüldüğü cevaplar çok azdır. Ankete katılan öğretmenlerden sadece yedisi öğrencilerinin düşük okuma başarısına sahip olmasının nedenini kendisini olarak gördüğünü rapor etmiştir. Bu bulgu öğretmenlerin bu başarısızlığın sorumluluğunu üstlenmeden uzak bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Oysaki öğretmenlere okuma başarısını artırmada kendilerini yeterli görüp görmedikleri sorulduğunda yarısından fazlasının kendini yeterli görmediği rapor edilmiştir. Bu sonuç öğretmenlerin okuma başarısının düşük olmasında kendilerine pay çıkardığını ancak bu sorumluluğu açık ve doğrudan almadıklarını göstermektedir.

Öğrenci başarısının düşük olması, öğretmenlerin kendilerini okuma başarısını artırmada yetersiz bulmaları ve öğrencilerin okuma becerisindeki yetersizliklerinin nedenleri olarak öğrenciyi ve aileleri görmelerine bağlı olarak öğretmenlerin sınıflarında okuma becerisinde geride kalmış öğrencilere yönelik genellikle ne yapmaktasınız şeklinde bir soru yöneltilmiştir. İlginçtir ki, öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını öğrencilerin başarısızlığının temel nedenini ailenin ilgisiz tutumları olarak görmelerine rağmen yine tamamına yakını öğrenci başarısının artması için ailelerden öğrencilerinin okuma becerilerine yardımcı olmalarını isterim şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bir yandan ailelerin ilgisiz tutumlarını belirtip diğer yandan ailelerden destek talep etmek öğretmenlerin düşük okuma becerisini geliştirmede yanlış bir strateji izlediklerini gösterir niteliktedir. Aile ve okul işbirliği okul başarısının artırılmasında olmazsa olmaz ölçütlerdendir. Ancak bunun sağlanabilmesi için öncelikle ailelerin eğer varsa ilgisiz tutumlarına yönelik durumun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Aksi takdirde öğretmenler ailelere ne kadar çok görev atfederse etsin bu çabalar yetersiz kalacaktır.

Kaynakça

- Altun, T., Ekiz, D., ve Odabaşı, M. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları okuma güçlüklerine ilişkin nitel bir araştırma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 80-101.
- Baştürk, R. (2012). İlköğretim öğretim öğretmenlerinin Hizmetiçi eğitime yönelik algı ve beklentilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 96-107.
- Biancarosa, G., & Snow, C. E. (2006). *Reading next- A vision for action and research in middle and high school literacy: A report to Carnegie Corporation of New York* (2nd ed.). Washington, DC: Alliance for Excellent Education.
- Fuchs, D., Fuchs, L. S., Mathes, P., Lipsey, M. (2000). *Reading Differences Between Low-achieving Students with and without Learning Disabilities: A Meta-Analysis*. In R. Gersten & S. Vaughn (Eds.), *Contemporary Special Education Research: Syntheses of the Knowledge Base on Critical Instructional Issues* (pp.81-104). Hillsdale, USA: Erlbaum.
- Kamil, M. L. (2003). *Adolescents and literacy: Reading for the 21st century*. Washington, DC: Alliance for Excellent Education.
- Keleş, S. (2012). *İlkokuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Ders ve Çalışma Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Kuhn, M. R., Stahl, S. A. (2004). Fluency: A review of developmental and remedial practices. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 3-21.
- Lee, J., Grigg, W., Donahue, P., The Nation's Report Card: Reading (2007). (NCES 2007-496). National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education, Washington, D.C.
- Lerner, J. (2000). *Learning Disabilities: Theories, Diagnosis, and Teaching Strategies*. Boston, USA: Houghton Mifflin.
- Meltzer, J., Smith, N. C., & Clark, H. (2002). *Adolescent literacy resources: Linking research to practice*. South Hampton, NH: Center for Resource Management.
- OECD (2013). *PISA 2012 Results* (Volumes I, II, III), PISA, OECD Publishing.
- Özen, R. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarının etkilerine ilişkin görüşleri (Düzce ili örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 141-160.
- Strommen, L. T., ve Mates, B. F. (2004). Learning to Love Reading: Interviews with Older Children and Teens, *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 48, 3, 188-200.
- Swanson, H. L., ve Deshler, D. (2003). Instructing Adolescents with Learning Disabilities: Converting a Meta-Analysis To Practice. *Journal of Learning Disabilities*, 36, 124-135.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Wagner, J., Newman, L., Cameto, R., Levine, P. (2006). *The Academic Achievement and Functional Performances of Youth with Disabilities: A Report from the National Longitudinal Transition Study-2 (NLTS2) (NCSE 2006-3000)*. Menlo Park, CA: SRI International.
- Yılmaz, M. (2008). Kelime tekrar tekniğinin akıcı okuma becerilerini geliştirmeye yönelik etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 323-350.

Extended English Abstract

Being successful in academic life is crucial for every student. Student should have strong reading skills to learn new information. If adolescents do not have good reading skills, they will not succeed in school (Daniel et al., 2006). Furthermore, there is a relationship between poor reading skills and dropping school. Students with low reading achievement are more likely than students with typical reading skills to drop out of school (Daniel et al., 2006). Therefore, increasing reading skills of students is not only crucial for students' success during school years, but also important for life after regular education.

Even though reading achievement has such an importance, adolescents are not performing well in national reading assessments. The findings of many research studies report that many students experience reading problems during school. Many students read below basic standards for their grade level (Lee, Grigg, & Donahue, 2007).

The purpose of this study is to investigate the activities that primary school teachers and special education teachers use in their classrooms and opinions of these teachers regarding their students' reading success.

In order to answer research questions in this study, an online survey was conducted. The survey was sent to all participating teachers through websites and some social media tools such as facebook. After conducting a literature review, a broad number of survey questions were identified. These survey questions were ordered and analysed based on the research aims. After developing the survey questions, these questions were transferred to an online form. The link to this form was sent to all the teachers across Turkey through the internet. The teachers were given two weeks to complete the survey. At the end of the two weeks, the survey was closed to answering.

After the survey was closed to the participants, all data were analysed by using SPSS. Before analyzing, the data were checked for any errors. After cleaning the errors identified, the data were analyzed.

One of the research questions that asked in this study was whether teachers find themselves good enough to teach reading to their students. About 44% of teachers reported that they have the adequate skills to teach reading. However, about 55% of teachers indicated that they do not have the adequate skills to teach reading. Connected to this question, the teachers were asked whether they received any inservice education regarding reading in the last five years. Only about 20% of teachers answered "yes" to this question, whereas about 80% of teachers answered as no to this question. Furthermore, teachers were asked whether they would be interested in attending any inservice training regarding reading. About 87% of teachers answered "yes" to this question and only 12% of teachers answered as "no" to this question.

Another goal of this study was to determine the opinions of teachers regarding reading success levels of their students. Only about 5% of teachers who participated in this study indicated that their students have reading levels above average, 30% indicated that their student have average performance, 22% reported performances below average and about 42% indicated that their students have various levels of reading.

Another research question was to identify the reasons that teachers believe the causes of their students' poor reading achievement. About half of the teachers reported that they believed the student himself is the main reason for poor reading skills. Also, about 77% of teachers reported negative attitudes of parents as the poor reading skills of students.

Finally, the teachers were asked about the reading activities they use in their classrooms in order to support students with poor reading skills. About 82% of teachers reported "asking parents help for teaching reading", about 59% of teachers reported "giving homework to their student", and only 3% of teachers reported "receiving help from reading experts".

Findings of this study indicated that teachers do believe that their students need help in improving their reading success. The key to such improvement will be possible with providing inservice training to teachers. Most teachers participated in this study reported that they did not take any inservice training in teaching reading but they are willing to participate in any training offered. This finding indicated that the teachers are looking for ways to improve themselves. This is a positive finding regarding teachers' attitude on their teaching. However, there is a negative finding as well. Unfortunately, only a couple of teachers reported that the main reason for their students' poor reading success is their way of teaching. This finding clearly indicates that teachers do not find them the reason for poor reading achievement.

*This research was supported by Grant 113K726 from The Scientific and Technological Research Council of Turkey.